

KUL TÚRA SLOVA

Časopis
pre jazykovú
kultúru
a terminológiu

Orgán
Jazykovedného ústavu
Ludovíta Štúra
SAV

HLAVNÝ REDAKTOR
PhDr. Gejza Horák, CSc.

VÝKONNÝ REDAKTOR
Ivan Masár

REDAKČNÁ RADA
Eugénia Bajzиковá, Valéria
Betáková, Gejza Horák, Ján
Horecký, Ivan Masár, Ján
Matejčík, Ján Oravec, Kon-
štantín Palkovič, Jozef Ru-
žička, Ján Sabol, Elena
Smiešková, Milan Urbančok

REDAKCIA
Bratislava, Klemensova 27

OBSAH ROČNÍK 4 — 1970 — ČÍSLO 1

J. Stanislav, Rozhlas a te-
levízia v slovenskej rodine 3

Hlasy o slove

A. Hykisch, Jazyk ako ta-
jomstvo človeka 6

Čítame Slovník slovenského
jazyka 7

Ekvivalent v chystanom česko-
slovenskom slovníku
V. Slivková 11

Diskusia

L. Dvonč, Prečo žiar — v
žiare, ale Žiar — v Žiari? 14

M. Ivanová - Šalingová,
Hľadáme výraz 17

Rozličnosti

Zo slovenských ľudových ná-
zovov húb. M. Majtánová 18

Nielen dobrú hudbu, ale aj ja-
zykovo bezchybný obal!
M. Marsinová 20

Čo sme počuli v rozhlase a
v televízii. J. Prokop 22

Správy a posudky

Päťdesiatka profesora Jána Ho-
reckého. I. Masár 24

Žatevné a dožinkové piesne.
J. Oravec 26

O jazykovej kultúre Záhoráka.
A. Rýzková 28

Spytovali ste sa

Ešte o výrazoch na *-tko*.
Š. Peciar 30

Pokos, stena, stenový porub.
J. Horecký 31

Výrobňa radiátorov. I. Masár
Klik. J. Horecký 31

KUL
TURA
SLOVA

INDEX

1969

ROČNÍK 3

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

KUL TURA SLOVA

*Časopis
pre jazykovú
kultúru
a terminológiu*

*Orgán
Jazykovedného
ústavu
Eudovíta Štúra
SAV*

HLAVNÝ REDAKTOR

PhDr. Gejza Horák, CSc.

VÝKONNÝ REDAKTOR

Ivan Masár

REDAKČNÁ RADA

E. Bajzíkova, V. Betáková, CSc., PhDr.
G. Horák, CSc., prof. PhDr. J. Horec-
ký, DrSc., I. Masár, doc. PhDr. J. Ma-
tejčík, CSc., doc. PhDr. J. Oravec,
DrSc., PhDr. K. Palkovič, prof. PhDr.
J. Ružička, DrSc., člen korešpondent
SAV, PhDr. J. Sabol, E. Smiešková,
M. Urbančok

REDAKCIA

Bratislava, Klemensova 27

INDEX

Kurzívou sú vytlačené slová, spojenia slov, tvary slov, termíny, väzby a frazeologické spojenia, ktoré nevyhovujú kritériu spisovnosti formulovanému v Tézach o slovenčine.

- a tiež i 187*
 Absolón, 1. p. mn. č. Absolónovia
 (nie *Absolóni*) 288
ačkoli 281
adéla 140
 aeroklub (vysl. aeroklub) 182
 Agadesanky (nie *Agadesčanky*) 166
 Akarition (výsl.) 222
 akcieschopný 215
ako to tak vypadá 68
akonáhle 216
 akontextácia 193
 akt, hltací a. 346
Albion, Albión 165
 Alf Ramsey, 3. p. Alfovi Ramseymu
 (nie *Alf Ramsey*) 339
 Aljaška, *Alaska* 164, 165
 alkalita 92
 alžbetínsky, *alžbetinský 337*
 ampér, 2. p. jedn. č. ampéra (nie
 ampéru); päť a pol ampéra 31,
 Ampér — ampér 63
 anafáza 92
 anglikán 340
 ani čihi, ani hota 290
 anofeles 140
 antiforma 237
 aparát 346
 apodia 140
 -ár: potrubár, kúrenár, lešenár,
 údržbár, stavbár 332
arbitrovať 173, 174
 -áreň/-iareň: kočikáreň, koniareň,
 kraviareň, kačičiareň 332
 -árka 140
 Arktída, v Arktíde (výsl.) 352
 -árstvo/-iarstvo 81, 82, 85
 asimilácia, spätná a. 352
 Astrachán, *Astracháň, Astrachaň 165*
 astronaut, astronautika 62
 atlas, Atlas slovenského jazyka 356,
 357
 auto, nákladné a. 339
 autostráda 339
 -avka 140
 -ba 332
 babračka 119
Babylonia, Babylónia, Babylon, Baby-
 lonsko 30
 Bacúch — bacúšsky 13
 bačovka 253
 bager 240
 bahniarka 140
balangovať 232
banduri (zemiaky) 98
baniar, baniarik, banik (huba) 56
 barysféra 92
 báseň, básnička 271
básnička (poetka) 271
bašta 236
 batéria 236
bažinatý 360
 Beatles, 2. p. Beatlesov 339
 beháky (nie *nohy*) 46
 Belá — Beľan, beliansky 210
belak, beláň, bielák, belmo, biľak,
 biľák (huba) 114
belaskár, belasniak, belašnik (huba)
 55
 belko (nárečové názvy) 203
 Beludžistan, *Beludžistánsko 165*
 bernolákovčina, *berňoláčtina 272*
 beseda, besedy o slovenčine 217—219
bešný smrk (huba) 349
besterec (huba) 24
bešeňa (huba) 213
beštera, bešterka (huba) 24
 bez prestania 182
 bidlo 249, 250
 bieda, b. všetkému naučí, b. najlepší
 majster 222
 bielobodkový 141
 bielopásovec 141
 bielopoľný, bielopoľový 238
 bieloškvrnáč 141
 Biely dom 177
bišahy 359
 bitúnok 47
blačiak (huba) 57
 blahopriať 275

blahoželat, blahoželanie 275
blyštek 140
bod, 2. p. jedn. č. bodu (nie *boda*);
päť desiatin bodu (nie *boda/bodov*)
31
bodavka 140
bohovať 180
Bochum — v Bochume (nie *v Bochumi*) 319
bolkať — bolkanie 179
borúvka, boróvka, boruovka (huba)
85
bowle (vysl. bóle, nie *boule*) 124
bozaj/te/ ma, môžeš (môže, môžete,
môžu) ma bozať, nech ma bozia
(bozajú) 146
bránivka 140
bránka (gól) 182
bravčovina, pečená b. (nie *pečené
bravčové*) 125
brehárka 140
Bretónka, *Bretonka* 337
Breznička — breznický (nie *brezni-
čiansky, brezničenski*) 14
Brezov, Brezová, Brezovec, Brezovka
— brezovský 15
Břeclav, do Břeclavi 364
brhliť 72
brieždenie 92
broiler 49
bršlica 301
brusička 92
bukovec (huba) 105
bukréta 359
Búr, *Bur* 165, 337
buvinkať 263
byľomor 141
Bystrica — bystrický 14
Bystrička — bystričiansky 14
bystrina 100
byt 334
byť (prisúdenie stavu, vlastnosti)
312
bzučka 140

-ca: nákupca, výrobca 332
cena, Nobelova cena, dielo odmenené/
poctené Nobelovou cenou 267
cesta, pracovná c. 120
cigáň 56, *cigaňka* (huba) 247
Cinobaňa — cinobanský 13
cirkev, 2. p. jedn. č. cirkvi (nie *cir-*

kev) 364, *anglikánska c.*, *Anglická
c.* 340
cisárka lubá (huba) 23
cop (huba) 24
cuciačnik 142
cverna, továreň na cverny, cvernov-
ka, cvernová továreň 308, 333
cykloida 92
cyrilometodovský 129

-č: plánovač, zásobovač 332
čakaná, na čakanej 320
čakanka 285, 301, č. obyčajná (nie č.
obecná) 285
čalún, čalúniť, čalúňovať (nie *čalún-
niť*), čalúnenie, čalúnnik, čalúnnic-
ký, čalúnnictvo, čalúnnik 117, 118
čamrva 102
-čan 93
čapík, čipok 309
časenka 92
-ček 140
čelustnoortopedický 343
černuška 140
čerpadlo, kondenzátové č. 333
čertov dubák (huba) 56
červenák, červeňák, červeňak (huba)
56
červené nohavice (huba) 56
červenočechračka fialová 270
červenonohý 141
čiarka (nesprávne písanie čiarky)
241—246
čidlo 309
čiernopoľný, čiernopoľový 238
čihí — hot 300
čirovka sivá 270, č. zelenkastá 269
čísello 92
číslo, *jednacie č.* (skratka j. č.) spr.
rokovacie číslo (skratka r. č.) 211
čo *nevidieť* 68, 282
čo *ta má/nemá* 292
čop (huba) 24
čorňak (huba) 56
čučorieдка (huba) 56
čumieť 282

ďalej, *ďalej než 24 hodín* 350, 351
ďalekopis, ďalekopisovať 356
dáma 176, 177, 236, prvá dáma, *Prvá*

Dáma, Prvá dáma 176, 177
damned 167
dárok 192
Darwin, darvinista 363
dať/nechať si túbiť 292
dativ dôvernosti 77
ďavkot (bás.) 301
dekódovať, dekódovač 92
dekontextácia 193
Dekrét kutnohorský 338
deliaci 92
deus ex machina 234
deväťročienka 92
dialnica 339
dialnopis 182
dielňa, prideliť do dielne (nie na dielňu), byť v dielni (nie na dielni) 187
dinas, dinasový 240
diskusia (vysl. diskusia, nie *diskúzia*) 182, 352
dispenzár, dispenzárny (nie *dišpenzárnny*) 119
dlhšie 350, 351
do 283, 284
doba, skúšobná d., kritická d., poistná d., čakateľská d., nájomná d. 175
dobropis, dobropisovať 256
dobry ako kus chleba 290
docvičiť 92
dokázať (urobiť, spraviť, vládvať, vyvládvať) 255, 256
dokument 30
dolieť 9
dóm sv. Martina 338
Domaniža — domanižský 13
dominikán 340
donekonečna, do nekonečna 165
Donovaly — donovalský 13
dopad (dosah, účinok, dôsledok/dôsledky) 339, 360
dopoludnia, lepšie predpoludním 339
doporučovať 360, *doporučenie* 107
doprava *do i* zo zamestnania, d. do zamestnania i zo zamestnania 361
doprevádzať 359
dosiahnuť niečo, *niečoho*, Merkúr dosiahol štyri východné elongácie 279
dovedač, dovedy 9
dovlادovať 9
dovodzovať 10
dožiť 10

doznojiť sa 10
dožúvať sa 10
dônovie, dônovok 11
dôpust, dôpusta 11
dôška 11
drabina, drabinák, drabinovec 12
dráha, razit dráhu, uvoľniť dráhu 236, voľná d. 346
drahný 38
drak (hračka z papiera a latiek) 38
Drake, 2. p. Draka (nie *Drakea*) 339
dráp 38, 39
drapačka 39, 40
drásať (trhať, driapať, škriabať, šibať, rozryvať) 40, *drásajúci* 166
dráždiť, dráždivý 40, 41
drbolit 41
drdlať si 41
drevárka 140
drevce, drevce 70
drevienec 70
drevotár 70, 71
drevotoč 141
drevsko 71
drgaňa 71
driap 72
driemka, driemky 72
drhliť 71, 72
drlancovať, drmancováť 72
drn 72, 73, 309, *drnový, drnovka* 73
drobizg 102
drobky 46
drobňáč 102
drobnice 73
droboť, drobotina 102
drotárka, drotovačka, drotárčina 102
drgať 103
drúliť 103, 104
drusa 104
družbovať 104
družica, umelá d. Zeme 331
družstevníčiť 92
družstvo, *vyprošťovacie d.*, vyslobodzovacie d. 209
drvolit 104
drzý (bezočivý, hrubý, opovážlivý) 104
drôbež, drúbež 102, 103
dubák 104, 105
dubiť 105
dučať 105
dudať 135
dudniť 135
dudotať 136

- duch, na Ducha, do Ducha, od Du-
 cha 136
 duchna 136, 137
 duchota 138, 139
 dúl 138, 139
dumpa (huba) 24
 duňat 197
 duňeť 197
dupa (huba) 24, 213
 dupancovať 197
 dupkom 197, 198
 duplom 198
 dúpniet, dúpny, dúpnatý 198
 dupsieť 198
 durk 198, 199
 durkať 199
 durný 199
 duša, konať, robiť niečo o dušu (spa-
 senú), sľúbiť na dušu, predať, za-
 predať svoju dušu (čertovi, diab-
 lovi) 199
 dutľavý 199
duťnať 200
 dvojačky 200
 dvojdecák 229
 dvojičky, dvojčatá / dvojčence 229
 dvojušnáčik 230
 dvor, (z) dvoch dvorov pes 230
 dvorit si 230
dymka, dýmka, dymkár 230
 dynastia, *Hannoversko-Coburgská d.*
 338
 džuchnúť 231
- ec 93
 echo 238
 -ek 140
 ekleziológia 251
 električenka 92
elektrozariadenie, elektrické zariade-
 nie 92
 eleuteriológia 251
 éljenovať 180
 embéčka 92, 354
 epidemiológia 251
 estetika, *po stránke estetiky*, z este-
 tickej stránky 360
 eugnácia 344
 Eva, 2. p. mn. č. Ev 243
evangelizovanie, evanjelizovanie 164
 ex aequo 234
 exekúcia 173
 exkavátor 240
- fabiánsky, *fabiánský* 337
 fácať 231
 fáč, fačovať 231
 fačkovať 231
 fagan 233
 falangovať 232
 fajront, po fajronte 232
fákať 232
falc, falcovať 232, 233
 falera 140
 farahún 233
 faraón 233
 farské, *farskô* 261, 262
 farto 262
 fašiangovať 262
 fatinovať sa, fatinkovať sa 262
 Feničania, *Feničania* 337
 feršter 262
 fertál 262
 fertucha, fertuška 263
 fiľena 299
 figliar, figľoš 263
 figu drevenú 290
 figúra, besná f. 236, dlhokroká f.,
 krátkokroká f., líniová f., nová f.
 237
 finkať 263
 fiľc 263
 Filip nechcel, ale musel 222
 findrich 263
 firnajz 263, 264
 First Lady 176, 177
flisňa 240
 flöčiť, flöšit 264
 flúskat, flusnúť, fluskot 296
 fokoš 296
 fólia, zmraštená f., zmraštiteľná f.
 364
 Forsytovská sága 340
 Fosfotion (výsl.) 222
 fošna, foršna, foršta 296, 297
 fotograf, fotografka 273
francký, franský 288
francúzsky (po francúzsky) 339
 frazeológia 142
 frckoš 297
 frňniak 297
 frřrat, frřravý 297
 frišký, friško, frišný 297, 298
 řřľat 298
 řřňat 298, 299
 frnda 299
 frndiť sa 326
 frndžať 298, 299, frndžalka 326

- fruštík, frištík, frištuk, frištikovať, fruštukovať, fruštikovať 298
 fučka 326, 327
 fuga 327
 fujaráš, fujarista 327
 fujava, fujavica 327
 fujtáš 32, 326
 fúkačka 328
 fukso 328
 fundament 238
 fundus 329
 funga, fungačka 329
 fúntovka 329
 fúnus, priet' s križikom (s križom) po fúnuse 329
furiant, furiantský, furiantsky, furiantstvo 330
 furt 330
fusak 308
 futbal, malý f. 189
 futrál 330
 futro 330, 331, futrovať 331
fuzáň krauský (huba) 212
- galsky* (po galsky) 339
 gazdovať od tisica ku stu 143
generálkár, generálkovať 361
gliva (huba) 310
gnvus, gnivus (huba) 56
goryl (huba) 114
 gratulovať 275
 gravidita 287
griš sviński (huba) 56
 groq 124
grule (zemiaky) 98
 guľačka 142
- Haag — haagský 288
 hádam 182
 Hadriánov, *Hadrianov* 337
 Hadviga — hadvigský 13
 hajinkať 263
 Hájniky, Hájnik, v Hájnikoch 127, 128
 hájovník 140
Hallštattsko, hallštattská oblasť 166
 Hamburg — hamburský 288, 338
 Hamuliak, Hamuljak, Hamuliakovo 363
- Harmanec — harmanecký 12
 Haniska — haništiansky 15
haras, harasník, harásnik (huba) 56
 hegelian 340
 heilovať 180
 hejk, hejk-hore 300
 hlasový, hlasný 206
 hlávka (výsl.) 351
 hliva ustricovitá 310, *buková h., bukovo h., modrá h., stromská h., hliva stromovka, chrastavá h.* 310, 311, *hlivka, hlivec, hlivák* (huba) 310, 311
 hltan 47
 hlúčkárka 140
 hnedáčik 140
hnedáčky (huby) 311
 hnedočervý 141
 hodiny, šachové h. 238
holubkyňa, holubinka (huba) 247
 horenos 330
horkyňa, horčiak, horýč (huba) 114
 Horná Ves — hornoveský, veský 13
 hovoriť o niečom, niekomu, s niekým 210, h. *nemecky, h. po nemecky* 166, hovoriť / tárať dve na tri 143
 hō-hō 300
 Hrabovo — hrabovský 13
 Hradisko — Hradištan, Hradištianka, hradištiansky 15
 Hrádok — hrádocký 13
hrčák (huba) 350
 hríb, h. siniak, h. zrnitohlúbikový 55, h. *cisársky* 23, h. *jelení* 212, h. *kráľovský* 23
 Hrochot — hrochotský 13
 hrotokridlovec 141
 hrtan 47
hrýdzik (huba) 85
 huba, h. *cisárska* 23, h. *jelenia* 212, *kladná h., kladová h.* 311, *orechová h.* 311, *panská h.* 23, *psia h.* 349, *zelená h.* 270
 hubárka 140
 hubka, *panská h.* 23
 hudba (vzťah k jazyku) 293—295
 humanizmus (výsl.) 352
 husi, pečeňové / pečienkové h. 48, 49
hutiar (huba) 56
 hydina, mäsitá h. (nie *zmasilá*) 47, 48

Charkov (výsl.) 353
Chicago — chicagský 288
chladnička, chladnačka (huba) 311
chlápä 76
chlpačka 140
chochlatka 140
chorobnosť 333, 360
chrám sv. Trojice 338
Chrámec — chrámecký 13
chrapáč (huba) 350
chrapál (huba) 349
chrastavka (huba) 311
chräpkan (huba) 114
chripläk (huba) 348
chrup, vyrovnaný ch. 344
chvíľa, o chvíľu, za chvíľu 354

-iarka 140
ihla, *montážna i.* 240
ihlica na pletenie 308
-ik 140
informácia, nadbytočnosť informácie
273—275
Innocenc, Inocent 165
interdialekt 93
interpunkcia (nedostatky v inter-
punkcii) 338, 361
Intration (výsl.) 222
ísť do susedov / k susedovi (nie *do*
suseda) 283, 284, ísť s obuchom na
niekoho 301
-ivka 140

jaječnyk, jaješnyk, jaječnyca (huba)
23
Jang-c'-Ťiang, Jang-é tiang 165
Janov, Janovčan (nie *Janovan*) 166
jarmo 300
jasienka (huba) 311
jasnačka (slang.) 92
jasoň 141
jastrab (huba) 213
jašterica trávová 25
jatky, hydínové j. 46, 47
Javorek, 2. p. Javorka (nie *Javoreka*)
360
jazyk jelení (huba) 212
jazyková kultúra (francúzske práce
o jazykovej kultúre) 316, 317

je (bolo, bude) mi (ti, mu) to jedno
146
jedenástka, 2. p. mn. č. jedenástok
(nie *jedenástiek*) 360
jedlik (huba) 56
jednotka, bytová j., tehlová j. 334
jednostaj 182
jednostranový 92
jelenica, jelenka, jelenok, jelenka,
jelenčák (huba) 212, *jelenice* (hu-
by) 311
jelenka poprehýbaná, j. strechovitá,
j. škridlicovitá 212, 213
Jesenské — Jesenčan, Jesenčianka,
jesenčiansky / jesenský 15
jestvujúci 360
ješitnosť 182
jimka 309
Joule — joule 63
jubileum, cyrilometodovské j. 129
juhopolárny, *južnopolárny* 166

k, ku (výsl. predložiek) 314
kábel, továreň na káble, káblovka 333
kabela 248
kafetéria 280
kach 226
kachlička 240
kalendár, Vreckový kalendár 1969
(jaz. chyby v ňom) 278—279
kaliackať 359
Kalinčák, Kalinčiak 363
kameň, viazanie kameňa 235
kamín 359
kaňorka (huba) 213
kanylka 346
kapesník 248, 307
kápka 359
kápo 92
kapsa (vrecko) 248
karmazín (huba) 56
katedrála sv. Pavla 338
kategória, 6. p. mn. č. v kategóriách
(nie v *kategoriach*) 360
káva, filtrovaná k., *kvapkaná k.,*
kapaná k. 32
Kazachstan 165
kázeň (disciplína), *kázenský* 226
kel, kla, klu, o kle, klom, mn. č. kly;
kel, kely, kely, v keli, kelom, mn.
č. nemá 62, 63

kengura, 2. p. jedn. č. kengury 64,
237
kermenovať 359
Kijev, Kyjev 165, Kijev (výsl.) 353
kladnička, kladnačka (huba) 311
klaňačka (klaňanie, úklony) 118, 119
klokan 237
klud, kludný 182
kňazovka 56, *kňazica, kňazná, kňahy-
ňa, knejhňa, kniahňa* (huba) 23
knižožrút 141
knižtlačiarsky: k. erb, k-a rotačka,
k-e zvyky 29
Knižnica nobelových cien, Knižnica
laureátov (nositeľov) Nobelovej
ceny 267, 268
koberec 261
kója 191, 192
kojiľ, kojeneč, kojná 226
*kokorik, kukurik, kokorúd, kokorú-
dek* (huba) 348
koktail, vínový k. (nie *vínny k.*) 124,
125
koldokola (dookola) 166
kolisat, teplota kolíše (nie *kolisa*)
360
Kollár, Kolárovo 363
kolok (huba) 24
komanica (ďatelina) 98
komár, komárik 140, 141
komora, plynová k., plavebná k.,
spaľovacia k., srdcová k., tmavá k.,
očná k., lekárska k., hudobná k.
306
komprď, komprda 56, *komperď žltý,
k. čierny* 57
komu pánboh, tomu všetci svätí 222
komunista (výsl.) 352
konceptciotvorný, *koncepčnotvorný*
214, 215
končiáci, k-e slovesá 92
kondenzátka 333
koniak (huba) 56
konicina (ďatelina) 98
Konská, Konské — Konštan, Konš-
tianska, konštiansky/konský 15
konštrukcia, pasívna k. (nevhod. po-
užívanie) 361
kontajner 309
kontext, kultúra kontextu 193—195
kopaná 320
koretra 140
korytča 76
korytnačka zelenkavá 25

kosatec 300
Kostihy — kostižský 13
košiková 320
kotlár, *kotliar* 339
kotník 253
kovár (huba) 56
*kozák, kozár, dziuy kozar, šalení ko-
zar* (huba) 56
kozmodróm 331
kozmonaut, kozmonautika 62
kôň, názvy koní podľa farebných od-
tienkov 203—205
kradnúť ako straka 290
krajčirňa 280
krákorka (huba) 348
Krakov (výsl.), *Krafuj* 352
kráľ, kráľča, kráľčatko 76, kráľov-
niatko 75, 76, 77
králik zlatohlavý 25
*kráľovka, kráľka, kráľovná, kráľova
huba* (huba) 22
kráľovná 236
Kramerius, 2. p. Krameriusa (nie
Krameria) 222, 223
krapne 359
krápnik 309
Krásno — krásňanský 14
kravár, kravec (huba) 212
kravka, kravička (huba) 170
Kremnica — kremnický 14
Kremnička — kremničiansky 14
krenkovať sa 189, 190
Krivoštaný — Krivoštanec, Krivoš-
tianska, krivoštiansky 15
krompere (zemiaky) 98
krumple (zemiaky) 98
krt, k. obyčajný (nie k. *obecný*) 285
krv, 2. p. jedn. č. krvi 364
krvávka, krvavník (huba) 85
krytina, korytková k., *prejzová k.*
240
kto sa hanbí, má prázdne gamby 144
kuchanie 49
kúkoľ 301
kultúra reči v prekladoch 358
kúpiť mačku vo vreci 143
*kura divoká, kurka hluchá, kuriatko
bláznivé, kuriatko pochabé* (huba)
213
kuttle (huba) 213
kvapel' 309

Ľ (zanedbávanie spisovnej výslovnosti) 67

labéta 359

ľadník 301

ľadníčka, ľadovníčka 166

ľajnáčka, ľajniak (huba) 247

ľajniarka 140

ľalia 301

ľampka, ľampička, ľampôčka 281

ľaser 92

ľatina, ľatinčina 211

ľatinsky (po ľatinsky) 339

ľazisko — ľazišťan, ľazišťianka,

ľazišťiansky 15

ľehota (nár. ľahota) 19, reklamačná 1. 234

ľehoty 16

ľekár, prísť/dôjsť/ponáhľať sa do ľekára, k ľekárovi 283, 284

ľevča, ľiavč, ľouč, ľušňa (lievč) 98

ľiekuprostý (bez ľieku) 125

ľietadlo, prúdové 1. 308

ľine 359

ľistina 30

ľistovníček 140

ľišaj 140, 142

ľiškať sa niekomu 248

ľiva (huba) 310

ľoď, vesmírna 1. 331

-lógia 251

ľogika 234, 237

ľokál s príponou -i pri vzore dub 41—45

ľondýn 337, 352, ľondýňan 338

ľ-ové príčastie 52, 53, 353

ľúbenkyňa 360

ľublana, ľjubljana 362

ľučanec — ľučanský 12

ľúčnik (huba) 56

ľuhať si do kapsy/do vrecka (mať beľno na očiach, nepozrieť sa pravde do očí, založiť si ružové okuliare, ľakovať si dačo na ružovo, pozeráť sa na veci cez ružové okuliare) 125, 126

ľuigi Longo, 2. p. ľuigiho Longa (nie ľuigi Longu) 236

ľúka — ľúcky 13

ľunex, ľuník 192

ľupačka, ľupkačka, ľupenica (huba) 23, 24

ľuterán 340, 363

ľuther 363

-lý: vzniklý, potuchlý, ušlý, stuhlý 353; dospely, zvrhly, zaslúžilý, vypuklý, zosnulý, príľahlý 354

ľačina 73, 309, ľačinový, ľačinovka 73

ľačka (ľačina) 73

ľach 301

ľájovka, ľajovka, ľajuvka (huba) 348, 349

ľajrocha (huba) 348

ľajstrák (majstrovský zápas) 360

ľak 301, ľakový, ľačný 206

ľainz — ľainzský 30

ľalá — ľalan, ľaliany 210

ľalé ľeváre — ľalolevářsky, ľevársky 14

ľanekýnka, 2. p. mn. č. ľanekýnok (nie ľanekýniek) 360

ľarko Polo, ľarco Polo 166

ľartinčan — ľartinčan 338

ľalinga (huba) 247

ľat, krišťalový m., modelový m. 238

ľat (prísúdenie stavu, vlastnosti) 312, ľat čistý štit, ľat dušu na jazyku 143, ľat prsty v niečom 291; ľaj ma rád (rada), ľajte ma radi, môže (môžu) ma ľat rád/rada (radi), nech ma má (ľajú) rád/rada (radi) 146, má to niečo do seba 292

ľateriál, obetovaný m. 236

ľaterina dúška 301

ľatica slovenská 338

ľásiarka, ľásiaročka 141

ľB-ěčka 354

ľedzera, zhřyzová m., interoklúzna m. 345

ľedzerník 346

ľeňák (huba) 55

ľereditka 236

ľeritko 226

ľešterka (huba) 24

ľichalka, ľichoľak (huba) 311

ľimo, ľimo naše hranice 68

ľimouštavný, m-á organizácia 92

ľiniatúrka 236

ľinifutbal 189

ľinimálka 236

ľinister (výsl.) 352

ľinisukňa 92

KUL TURA SLOVA

1970

ROČNÍK 4

ČASOPIS PRE JAZYKOVÚ KULTÚRU A TERMINOLÓGIU ● ORGÁN
JAZYKOVÉDNEHO ÚSTAVU LUDOVÍTA ŠTÚRA SLOVENSKEJ AKADÉMIE
VIED

YDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

s oplodnením samíc štvornožčcov. Mohlo by sa zdať, že na pomenovanie javu, o ktorý ide pracovníkom plemenárstva v Žiari nad Hronom, netreba rozširovať repertoár pomenovacích prostriedkov a že sa vystačí aj s tým, čo sa ustálilo doteraz.

Brezivá samica je všeobecne oplodnená samica, špecifikovane *samica telná, kotná, prasná, zrebná* atď. Opak brezivej, t. j. oplodnenej samice je *neoplodnená samica*. Lenže tento dvojslovný názov, hoci primerane vystihuje istý fakt, nezachytáva špecifický znak daného javu, t. j. opakovanie ruje. Zdá sa, že pracovníkom plemenárstva v Žiari nad Hronom sa názvom *prebiehavka* vcelku uspokojivo podarilo zachytiť dôležitý motivačný znak. Dodajme ešte, že v názvoslovi nižších živočíchov je bežný tento typ názvov, t. j. podstatné mená utvorené z prídavných mien, v ktorých sa zreteľne vydeľuje slovesný odvodzovací základ. (Porov. *svetitiť — svietivý — svietivka; krúžiť — krúživý — krúživka; bodat — bodavý — bodavka; víriť — vírivý — vírivka* atď.). Spomenuté príklady zároveň ukazujú, že podoba *prebiehalka* je slovotvorne nenáležitá.

I. Masár

Je spojenie Uskutočňujeme predaj v III. cenovej skupine správne? — Jeden náš čitateľ nám napísal, že na Centrálnom trhovisku v Bratislave sa stretol s oznamom *Uskutočňujeme predaj v III. cenovej skupine* a sputuje sa nás, či je takéto spojenie náležité.

Autor uvedeného oznamu vychádzal pravdepodobne z poučenia, že sloveso *prevádzat* s významom „robiť, vykonávať, uskutočňovať, realizovať“ je v spisovnej slovenčine nenáležité. Stretávali sme sa totiž v minulosti a dakedy sa stretávame ešte i dnes s nevhodným spojením *prevádzame predaj*. Aby sa autor spomenutého oznamu vyhol slovesu *prevádzat*, nahradil ho podľa poučky mechanicky slovesom *uskutočňovať*. Takýto postup však nemožno pokladať za správny, lebo i spojenie *uskutočňujeme predaj* je kostrbaté. Sloveso *uskutočňovať* je v tomto prípade naprimerané. Celé spojenie je asi na takej úrovni, akoby sa miesto spojenia *bude sa prevádzat zasýpanie jamy*, ktoré sme kedysi počuli v istej obci z miestneho rozhlasu, povedalo *uskutoční sa zasýpanie jamy*. Načo sa takto komplikovane, dalo by sa povedať byrokraticky vyjadrovať, keď sa uvedená vec dá vyjadriť oveľa jednoduchšie a aj správnejšie. Stačí predať oznámiť, že sa bude zasýpať jama, tomu každý rozumie. Slovenčine sú spojenia typu *uskutočňujeme predaj vína, uskutočňujeme opravy topánok* cudzie; neuskutočňuje sa ani predaj vína a neuskutočňujú sa ani opravy topánok, ale *víno sa predáva a topánky sa opravujú*. Iba tento spôsob vyjadrovania je v slovenčine správny.

Ak sa na pozadí týchto príkladov pozrieme na spojenie *Uskutočňujeme predaj v III. cenovej skupine*, vychodí nám, že by stačilo napísať *Predávame v III. cenovej skupine*. Avšak ani toto spojenie nie je celkom primerané, i v ňom je ešte čosi z byrokratického spôsobu vyjadrovania. Najprimeranejšie bude, ak sa na oznam napíše *III. cenová skupina*, ako je to bežné v reštauráciách a jedlňach. Je to krátke, vstítné a zrozumiteľné.

Š. Michalus

Mladá Boleslav, 2. p. Mladej Boleslavi (nie Boleslavy) 339
mládie 173
mlieč, mliečara, mliečarník (huba) 114, mliečiak, mliečniak, mliečnik, mliečnica, mliečnatka, mliečarka (huba) 170
mluvči 226
mlynček 312
mne je už všetko jedno 146
Mnichov 337
mniška 140
močiarník (huba) 56
modráčik 140
modrák (huba) 55
modranský 12
modrohľavý 141
Modrová — modrovský 14
Modrovka — modrovčiansky 14
Mohuč — mohučský 30
mojkat 171, 172
Mokrad — mokradský 13
mokrý ako myš 292
moľa 140
mora 140
Morchella 347
motýle 140
movitý, movitosť 226
Moyses, Moyses, Moysesovo 363
možno, je možno 182
môže (môžeš, môžu) my byť ukradenutý (-á, -í, -é) 146
mramorovka 140
mrcha, mrchavý 359
mriežkovať 309
mučenik, mučedník 281
mucha 140, 141, muška, mušica, mušienka 141
muchotrávka cisárska 22, kráľovská m. 22
Mungo Park, 2. p. Munga Parka (nie Mungo Parka) 167
murárik červenokridly 25
murhel, murcheľ (huba) 349
murhľa (huba) 349
Mus je veľký pán 222
mušiarica 140
mušt (huba) 24
muzikál 92, 337, musical 337

na tom nezide 292
nacionálne socialistický 339

náhodnota 333
nadpráca 333
nafúkanec 330
nahlásenie 209
nahovárač, nahovárky 9
nákupca 332
naletieť na špek 292
naliat niekomu čistého vína 143
námestie Trafalgar, lepšie Trafalgar-ské námestie 339
nanebevstúpenie 271, 272, 273, 335, 336, Nanebevstúpenie, nanebovstúpenie, Nanebovstúpenie 334, 335, 336
nanebevzatie 271, 272, 273, 334, 335, 336, Nanebevzatie, nanebovzatie, Nanebovzatie, nanebovzatý 272, 334, 335, 336
nánožník 308
Nansen 168
nápaditosť 360
náprava, zjednať nápravu, urobiť nápravu 166
napriek niečomu 360
naproti niečomu, n. niečoho 88
náramkovka cisárska 24
nárečia, využitie n. pri prekladaní 200—205
narodiť sa v čepčeku 292
národnosocialistický 339
nárt 253
osnovať nástrahy / chystať nástrahy 281
nato, na to 337
naviac (navyše) 182
návštevnosť 333
navzdory niečomu 360
nažehlený (vyhladený) 281
-nebe-, -nebo- 335
nebo, nebe 272, 335
nebevid 336
nechať si ľúbiť 292
nelondýnčan 337, 338
nemec (huba) 56
nemecky (po nemecky) 339
nemocnosť 360
nemovitý, nemovitosť 226
neradi, nerady 337
nesmierny 54
neustále 182
nevadi (neprekáža, nie je na prekážku) 182
nevädza 301
neverlivý 280

nevie, kam z ľkonopí 143
 New York — newyorský 288
 nezabúdka 301
 nezbašný 359
 nezletilec 226, nezletilý (nepľnoletý)
 226, 281
 nezošľachtený 265
 -nie 332
 niečo (niekto) je niekomu fuk 146
 nikotín, v nikotíne (výsl.) 352
 nitovka 308
 Nitra — nitriansky 12
 no 220, 221, no, hōže 300
 nobelovec, Nobelovka 268
 nohejbal 188, 189
 nohy (expresívne nár. výrazy) 79
 nosidlá, nosítka 182
 nosiť niekoho na rukách 143, 144
 nosuľka 140
 Nové Mesto — novomestský, mestský
 14
 núdza naučila Dalíbora hrať na hus-
 liach 221
 nuk (bás.) 301
 NV HMB (Národný výbor hlavného
 mesta Slovenska Bratislavy) 94
 -ný 206, 332: odborný, mastný, zá-
 kladný 332

 obaľovač 140
 obáranie 48
 obdiv, vzbudiť obdiv, zaslúžiť si ob-
 div, byť hodný obdivu, hľadiť na
 niekoho s obdivom, byť predmetom
 obdivu, neskrývaný obdiv, obdivo-
 vať koho, čo 86
 obdržať 187
 obecať 360
 obecný 285, 302, 303, o. dom, poze-
 mok, o-á knižnica, hora, cesta 302,
 obecný úžitok, obecně dobro 303
 objekt 318
 obkladačka, keramická o. 240
 obľah (prieloh) 98
 obličaj 344
 obmyselnosť 226
 obnos (suma) 166
 obora 87, 182
 -očka: kucháročka, dievočka, sľiepoč-
 ka, hlávočka, polievočka, postie-
 ľočka, myšlienka, fajočka 319

obrana, Carova-Kannova o. (nie Ca-
 ro-Kannova o.) 236
 obrúčka 346
 obstálo na nitke 290
 obyčajný 285
 od á do zet 290
 odbíjaná 320
 odkaliť, odkal 333
 odlúhovať, odlúh 333
 odozva (ozvena) 182, 339
 odperovanie (šklbanie), odperovač
 (šklbač) 49
 odpoľudnia, lepšie popoludní 339
 oduhlčiť 333
 odvážiť sa niečoho, na niečo 167
 odvolať 176
 ohľad, vziať do ohľadu 333
 ohúrený 281
 odchodz, odchodza, ochozy 216
 okáň, okanka 140
 oklúzia, konečná o. 344
 okoštovať 359
 okres, Michalovský o. (nie micha-
 lovský o.) 362, Prešovský o., o.
 Prešov, Spišskonovoveský o., o.
 Spišská Nová Ves, Banskobystric-
 ký o., o. Banská Bystrica 363
 oktávia 92
 omluviť 210
 omračovanie 48
 -oň 141
 onikať — onikanie 172, 179
 onajzovica 359
 oparovanie 48
 openka (huba) 311
 opis (nie popis), o. sveta 30
 opravdu (naozaj, skutočne) 30
 orešec 301
 orgán, vyšetrujúci o., o. verejnej
 bezpečnosti 318
 organizácia 119
 originál 236, originalita 238
 ortodont, ortodontista 344
 ortoforma 237
 ortopédia, čelustná o. 344
 osinák (huba) 55
 oskoruša (huba) 349
 oslobodiť 176
 osobnostný 121
 ostať na holičkách 292
 ostrôžka, ostrôžkár 140
 Osuské — Osušťan, Osušťianka, osu-
 ťiansky/osuský 15
 osyčník (huba) 350

ošpatniet 319
ouvertúra (vysl. uvertúra) 182
ovad, ovadik 140, 141
-ovať: chrómovat / pochrómovat, po-
striebrovat 117
-ovci: Kráľovci, Krnovci, Novákovci
288
-ovec 140
-ovia: Krnovia, Novákovia 288
ovsa (výsl.) 351
ovsený, *ovsený* 142
ovšem 67, 360, *ovšemovat* 179
-ový 206, 332, odborový, masťový,
základový 332
ozvena 338
-ôčka: žilôčka, žiarovôčka 319

pa-: patipula, pakomár 141
Pakistan 165
pakomár, pakomárik 141
pamiatky, pamiatkové predmety 339
pamušica
panoše (huby) 311
papinkat 263
Paríž, 320, 377, 352, nočný Paríž (nie
nočná Paríž) 320
pariak (prieloh) 98
partia, začať partiu, *zahájiť* partiu
236, vzdať partiu 237
Partizánske — Partizánčan, Parti-
zánčanka, partizánčanský / parti-
zánsky 15
pás, konfekčný p., pri konfekčnom p.
(nie u *konfekčného pásu*) 187
pásák, *pásakár* 308
pasenčorka (huba) 247
pat, krištáľový p., modelový p. 238
patipula 141
pazúr 39
pažerák 47
pažitkár 56, *pažitník / pažitnica* (hu-
ba) 247
peč- 247, pečiarka poľná 246, *pečár-
ka*, *pečírka* 169, *pečarka*, *pešárka*,
pešiarka, *pečenica* (huba) 247
pečeň, pečienka 48
pečenáč 253
pedantsky, pedantne 281
pernačka, pierkovec 142
perpetuum mobile 234
Pes Baskervilský 338
pesere, *pešterec* (huba) 311

pešterec 212, *p. zemský* (huba) 24
pestrica, *pestrička* 140, 141
pestroň 141
pešiak — pešiaci, blokovaní p., visiaci
p. 237
pešník (chodník) 280
peštera (huba) 24
Petržalka — petržalský 15
Pezinok — pezinový 13
piadivka 140
pičurka (huba) 247
pierkovec 140
pikľekovat 281
pinceľ pochabý (huba) 57
pisačka, písáčkár, antisocialistický p.,
pisálek 268, 269
pitvanie hydiny 49
piváreň 92, 253
plagiát 235, plagiátorstvo 234
plachetnica, *plachtovnica* 359
planka (huba) 56
plánovač 332
platiteľ 332
platňa, púštat / prehrať platňu 362
platnosť, *vstúpiť v platnosť*, vstú-
piť do p., nadobudnúť platnosť 315
plodomor 141
Ploské — Plošťan, Plošťianka, ploš-
tiansky 15
pluh 300
prúček (huba) 311
pnosť (básn.) 301
Pobedim — pobedimský 13
poblahopriať 276
poblahoželať 276
počalúniť, počalúňovať 117
počeč (huba) 56
Počúvadlo — Počúvadľan, počúvad-
liansky 210
podburka, *podbúrka*, *podborka* 85
podistým 182
podkať 171, 172
podľa, *podľa* autostrád, vedľa auto-
strád 279
podmaslie 125
podpinka, *podpňovka*, *pnákovka*, *pod-
pník* (huba) 311
podplánovať 361
podpňovka cisárska 23, 24
podražec 301
podtlak 333
podval 309
podvalník 92
podvozok 309

- poeurópcit, poeurópčený, *poeuróp-
štený* 339
 poetka (nie *básnička*) 271
 poezia, 2. p. jedn. č. poézie (nie
poesie) 288
pohrešovať, pohrešuje sa 226
 pohybovať sa 234
*pojazdiť, lietadlo pojazdi, pojazduje,
 pojazďteva, pojazďlo* 96
 pokladnica, *kinová p.*, p. kina 361
 Pokrajac, 2. p. Pokrajca (nie *Pokra-
 jaca*) 182
 pokrovec 261
 poloha, základná (pokojuvová) p. sánky
 346
polokuchanie 49
 pomôcka, metodická p. na osvojenie
 si gramatického systému 254—255
 Poniky — ponický 13; Poník, na Po-
 níkách 127, 128
ponosiť zbanku 301
 podpísať 92
 pop-art 92
 pomiat 276
*porážka, porážkárň (jatka), porá-
 žanie (zabíjanie)* 47
porciovať (nie porcovať) 92
 Poruba — rorubský 13
poslať do limbachu 282
 postavenie, hrbčkové p. antagonist-
 tov 345
 postriežka, na postriežke (nie na
čakanej) 320
 postupnosť pri erupcii 346
 posun, telový p. zubov 345
 pošpať 319
 pot, v pote tvári/v potu tvári 273
poľažne 226, 281
*potencionál, potencionálne možný,
 potenciál, potenciálny* 221
 potreba, potreba veľký pán, potreba
 železo láme 222
 potuchnutý, *potuchlý* 353
 potulka 287
povidlo 240
 povojka 301
 povstanie (výsl.) 351
 povýšenec 330
 pozbaviť 176
pozdnoharokový 92
 pozdrav, vybaviť, tlmočiť p. (nie
vyriadit p.) 32
 poznať, je poznať 182
 pozostalosť, z rukopisnej p. Jána
 Damborského 148—151
 poželať 276
 pôsobiť 234, 235
 pôvodnosť 238
 pracovník 119, 318
prádlo 182, 226
 Praha — pražský 13, Pražan, pražan
 338
 praktika, praktiky 115, 116
praskavec (huba) 270
pravidelne 288
 pravidlá 234
 právnik, právnička 274
 právo, osobnostné p. vynálezcu 121
 prax, jazykové nesprávnosti v škol-
 skej praxi 208—211
pražec 309
pre (v časovom význame) 253
 prebolený 354
 preceniť 333
predať (odovzdať), *predať príkaz* 211
 predhrievať 333
 predhryz 345
 predchodca, predchodcovstvo 236
 predmet, *upomienkový p.* 339
 prednášky, chodiť na prednášky (nie
do prednášok) 210
predom 360
 prehra 234, 235
 prehryz 345
prejednávať 360
prejzový 240
 prekumšovať 92
 premočený do nitky, p. až na kožu 292
 premoknúť do nitky, p. (až) na kožu,
 do kože 143
 preočkovať 333
 preplatiť 333
 prepravnik 309
prerednutý, prriedly, prriedlost
 353, 354
 pretahovať medové motúzy (*motúzi-
 ky*) popod nos 291
 pretekárka, 2. p. mn. č. pretekárok
 (nie *pretekárie*) 188
 pretlak 333
preukážka, preukážka 64
prevádzať 67, *previesť* 359, *prevádzat*
loptové hry, prevádzať jeden druh
hudby 67, *previesť šturm* 359
 prevádzkáreň, 6. p. mn. č. v pre-
 vádzkárnach (nie v *prevádzkár-
 niach*) 360

priadka, priadkovec 140
priadza, *ražná* p. 265, zrebná p. 266
Priekopa — priekopský 13
priekupec 360
priemysel, p. *kameňa*, p. *mäsa*, p. *potravín* 26
Prievidza — prievidzský 13
prikaznosť 359
primojkať 171, 172
princíp, 7. p. mn. č. princípmi (nie *princípami*) 360
prípád, na *každý* p., v každom p. 282
pripevniť na niečo, o niečo 312
prípona -iar po *l/l* 81, 82, 83
priskyrica, *pryskyrica* (živica) 286
prístroj, vysielací p. 333, podstavco-
vací p. 346
privilégium, 1. p. mn. č. privilégiá
(nie *privilegia*) 339
prívženkyňa, *zúrivá* p., fanatická p.
282
prýštiť 286
problém 234, 237, problémista, prob-
lémistický 237
proficla (huba) 270
Prometej, Prometheus 118
prospekt, závodný p. 186—188
prúdnica (nie *dýza*, resp. *tryska*) 113
Pruské — Pruštan, Pruštianka,
pruštiansky 15
prvomoľa 141
psiarka čiernohrdlá 25
psie uchá (huby) 311
psota, psotka 141
psota majster, ona všeličomu človeka
naučí 222
pšenica 307
publikácia, americká p. (jazyková
úroveň) 279
púdla 359
punč 124
punoňomor 141
pysk jelení (huba) 212
pyskavka 140
pytačky 9

rad (nie *rada*) rovný r., r. ľudí, prísť
na r. 190, v *neposlednej rade* 67
rádiotelegraf 338
rádiotelefon 338
rádioteleskop, *rádio-teleskop* 338
rapák (huba) 213

raž 307, *ražný*, r. chlieb, r-á múka,
r-á slama 265
reakcia, *suchá r.*, rozkladná r. 331
rebrina, rebrinák, rebrinovec 12
reč, nevlastná priama r. 255
reďkev, 2. p. jedn. č. reďkvi 364
regulácia lisovania sa deje 313
remis, *remiza* 236
režný 265, 266
Rim 337, 352
Robin Hood, 6. p. o Robinovi Hoodovi
(nie o *Robin Hoodovi*) 339
Robinson Crusoe, 2. p. Robinsona
Crusoa (nie Robinsona *Crusoe*) 339
rolovať 96
rompa (huba) 213
rovina, oklúzna r., *stredošvová r.*,
žuvacia r. 346
rozobratie 312
rozjazda 333
rozplavba 333
rozpúšťač, *snečný r. vosku* 308
rozsievka 300
rozvodovosť 333
ručník, hodvábný r., kašmírový r.,
pestrý r. 306
rúvot (bás.) 301
rýdzik korenistý 114, rýdzik mlieč
115, rýdzik sarovička 115, 169, rý-
dzik pravý, *rýzik*, *rýzek*, *ryzek*,
rydzak, *ryndzik*, *rýndzik*, *ryndzik*,
rydzik, *rydzik*, *ružik*, *rydž*, *rydža*,
rydž, *redzik*, *redzek* (huba) 85
rýchlo-: rýchloopravovňa, rýchloto-
var, rýchloželeznica 333
rýpadlo 240

s, so (pravopis) 53, s, so (výsl.) 314
sadlina 359
sahnúť na lep 292
sádzadlo 29, 30
Sága rodu *Forsytovského* (forsytov-
ského) 340
saláma, šunková s. (nie *šunkový*
salám) 125
samo-; samodruhý, samotretí, samo-
štvrtý 342
samodruhý, s-á žena 343
samoprvý 341, 342, 343
samý 342
sánkovačka 119
Santovka — santovský 15

- sa-sa 300
scáky (huby) 311
scernoška (huba) 247
 Scyllské ostrovy, Scyllské o. 337
 siatica 140
 sikatív 240
 sila, pracovná s., kvalifikovaná s.,
 námezdná s., odborná s. 318
silika 240
simerka (huba) 347
 simka 92
 simultánka 236
siniač, *sinák*, *sinak*, *siňák*, *siňak*, *ši-
 ňok*, *šiňar*, *šini grib*, *sinäk*, *sinäk*
 (huba) 55
Sir 338
sivjanka (huba) 270
 sivkavec 140
sivula (huba) 270
 skaza, brat' skazu 58, 143
skärk 300
 skladateľ, skladateľský 237
 skladka, skládka 87, 88
skus 344
 skúška, urobiť (zložiť) s. na trojku,
 dvojku (nie *skúšku mu dal za tri,
 za dve*) 210
 sled zubov pri erupcii 346
 sledička 140
 slniečko, slnečník, slnečnica, slnieč-
 kár, slniečkárka, slniečkovský 74,
 75
 slobodáreň, ubytovať v s. (nie *na s.*)
 187
 sloh 54
Slovenský priemysel kameňa, Sloven-
 ský priemysel na spracovanie ka-
 meňa 27
 Slovinsko 362
 slovnaftárka, 2. p. mn. č. slovnaftá-
 rok (nie *slovnaftáriek*) 360
 slovník, terminologický s., názvoslov-
 ný s. 225, 226, 227
 slovo, *dostať slovu* 226
 slúžiť na niečo (nie *pre niečo*) 187,
 188
 služobný, s. byt, pomer, s-á cesta,
 pragmatika, s-é vynálezy 120, 121
 smena 54
 smer 54
 *sm7rč6/*sm7rž6 347
 smrčok, s. jedlý, *smrček*, *smrečok*,
smrk, *smrekár*, *smrečkár*, *smreko-
 vec*, *smrž*, *smržek*, *smržok*, *smarž*,
smerž, *smorž*, *smoršč*, *smorždz*,
smaržel, *smaržla*, *smaržlák*, *smrh*,
smrha, *smarha* (huba) 347
smrdák, *smrdák* (huba) 348
 smrtnosť 333
sňatok, *sňatkový* 285
 sneháčka severská (nie *Snehárka se-
 verská*) 24, 25
 snehový, s-é búrky, fujavice, haluš-
 ky, chumelice, kúrnavy, víchrice,
 zrážky 207, 208; snežný, s-é *sta-
 rosti* (snehové s.) 206, 207, 208
 snímač 309
 sobáš, sobášny 285, 286, sobášnosť 333
 socialistický (výsl.) 352
 Socialistična republika Slovenija;
 Socialistička Republika Slovenija
 362
 sociológia 252
sova, *soviak* (huba) 213
spochybniť 333
 spona, predĺžená s. 346
 spriemerovať 333
 spustnutý, *spustlý* 353
 spisovný jazyk a nárečia 97
 srdečný, srdcový 206
srniak (huba) 212, *srniak žltý* 213.
srnka, *srňačník*, *srňačka* 212,
srňačník 213
 srpokridlovec 141
 stále 182
 stalinča, stalinčatá / staličence, sta-
 linčiatka 178
stárie 173
 stav, púčikovitý s. zuboradia 346
stávajúci, *stávajúce závody* 360
stejný 68
 stolec, stolček 307
 stonoha 301
 strakáč 140
 strakáč (nárečové názvy koňa) 203
 strana 174, 175, 234, stránka 174, 175
 strapaňa 71
 stratégia 234
 strečok nosový (nie *nosný*) 142
 strehúnka 140, 141
strehovka (huba) 213
 strelec, dobrý s., zlý s. 236
strelecky mu nejde, strelba sa mu
 nedari, ako strelec sa neuplatnil/
 neprekázal 361
 striebřistopásový 141

striedačka 119
striebrolisovanie 361
striptíz, striptýzový 337
strništierka (huba) 247
strmeň 49
stroj, pri stroji (nie u stroja) 187
strojček 346
stromok 192
stuhnutý, stuhlý 353
styk 300
súbojca 360
subvencia 252, subvenciológia, sub-
vencológia 251, 252
súčasný 110, 111, 112
súdoby 110, 111, 112
súhlas, obecný s., všeobecný s. 285
súkenák (huba) 56
super 234
súprava, profilovacia s., svalová s.,
šťaflovacia s. 240
surov-, surovka, suruovka, surovien-
ka, surovjenka, suroviatko, suro-
vák, surovec, surovica (huba) 169
sústava, nová sústava riadenia 331
sušivo 240
súťaž, prevádzanie súťaže 209, 210,
problémistická s., skladateľská s.
237
súveký 110, 111, 112
suvenír 92
svetlák, svetliak (huba) 55
sviniak (huba) 56
sviňúrka, sviňurka, sviňúvka, zelená
sviňúvka 269, sviňúrka, sviňurka,
sviňúvka; šedzivá sviňúrka, faleš-
ná sviňúrka, šedá sviňúvka, bihá
sviňúvka (huba) 270
svrchník 279
syrovka, syrovička (huba) 169
syrozrút 141
systém, jednostranový s. 92

šafran, šafrán 165
šahy — šahanský / šahánsky 12, 13
šachovať 235, šachový 234, 237, š.
kameň, š-á figurka, š-é pravidlá
234, šachovnica 236
šamel, šamlik, šamrlík, šamerlík 307
šampión 246, šampijon / šampijón,
šampijon / šampijón, šampiñon,
šampijonka, šajpánka (huba) 247
šarvátka 166

šatka, hodvábná š., kašmírová š.,
pestrá š. 306
šerpňa 359
šička 280
šifkarta 280
šípovec (huba) 56
šklbanie, šklbač, šklbačky 49
škrabák (huba) 213
škraňa 71
škuľaňa 71
šmajchlovať sa niekomu 248
šnupticheľ 307
špajza 306
špatný, špata, špatiť, špatieť 319
šperhák 263
špitál 359
šťaflovací 240
štatista / štatistka 286
štatistik / štatistička, štatistikár /
štatistikárka 286
štetnanec 140
štitkovanie (slang.) 187
Štokholm, Stocholm 337
štopkať, š. pančuchy, ponožky 309
štrbaňa 71
štriknódlá 308
šujtáš 327, 328
šúplata 73
šuštiak 253
švábka (zemiaky) 98

ta sa beľa, ta 300
tabuľky, žrebovacie t., losovacie t.
236
táfľovanie 359
ťahat 235
farbavka 140
ťarchavý, ťarchavosť 287
taška 248
tavivo 240
ťažadlo, ťažalo 300
tehotný, tehotnosť 287
-teľ: platiteľ 332
telefon, telefonovať 256
telegraf, telegrafovať 256
teleso, osvetľovacie t. 240
televízia, jazyková úroveň spravo-
dajstva v televízii 181—183
téma, Brunnerova-Holzhausenova t.
(nie Brunner-Holzhausen t.) 236
tempovka 236
teória 234

terminológia, mykologická t. (vývin slovenskej m. terminológie) 152—164
Teplá — tepliansky 14
Teplička — teplický 14
Tesla, tesla, 2. p. jedn. č. teslu (nie *tesly*) 63
testácia (slang.) 187
tipula, tipulka 140, 141
tkanina, *režná* t., zrebná t. 265, 266
tlačiar, tlačiareň, tlačiarisky, tlačiarenský; tlačiarisky lis, t. umenie, t. pismo (nie *tlačiarenské*); tlačiarenský znak, t. dielňa 29
Tlaxcalčan (nie *Tlaxcalan*) 166
tliet 200
tma ako v rohu 143
tmavoškvrný 141
to je nebo a gajdy 143, *to je nebo a zem, deň a noc, sto (tisíc) a jedna* 143
to (niečo) mi môže byť ukradnuté, niekto mi môže byť ukradnutý 144, 145
Tomášovce — tomášovský 13
topánka, topánočka, *topánôčka* 318, 319
topiť (kúriť) 253
Topoľčianky — topoľčiansky (nie *malotopoľčiansky*) 15
trabant 92
trajler 92
traktor, pásový t. 308
trasovisko 100
tráviarík 142, *trávovec* 140, 142
treba, *je treba* 182
trň, vodiaci t. 346
trmál (hmla) 56
trojičky 229, 230
trojka (ďatelina) 98
trúfalo 281
tryska (dýza) 113, *tryskať, trysknúť* 112, 113, *tryskáč* 113, 308, *tryskový, t-é lietadlo* (prúdové lietadlo) 113
túlať sa (nie *túlať*) 286, 287, *tulák, tuláčka, túlanka, tulácky, túlavý* 287, *túlačka* 119
turček 301
Turiec — Turčan, Turčianka 14
turňa 359
turnaj, problémistický t., skladateľský t. 237
Turzovka — turzovský 15

tuška 301
tvár 344
tvárnica 94, 95
tvarovka 94, 95, 334
tvorčí, tvorivý 360
-tvorný: kmeňotvorný, slabikotvorný, tvarotvorný, vetotvorný, štýlotvorný, významotvorný, kyselino-
tvorný, listotvorný, plodotvorný, krvotvorný, dejotvorný, formotvorný, normotvorný, štátotvorný, slzotvorný, zásadotvorný 215
tvrdí sa / tvrdieva sa (nie *zvykne sa tvrdiť*) 126
tvrdoš, t. panský, t. židovský (huba) 56
twistovať 92
tykať — tykanie 172, 179
typovať — typizovať 64

Ubl'a — Ubl'an, ubliansky 191
ubytovanie, u. za mesačný poplatok (nie s mesačným poplatkom) 187
účastník 174, 175
udiať sa, udialo sa 313, 314
údiv, udiviť / udivovať niekoho 86
uhelka (huba) 247
Uhorské — Uhorštan, Uhorštianka, uhorštiansky 15
ucháč, ušiak, úško, volovo ucho (huba) 349
ujdený, *ušlý* 353
ukážky z dif. slovníka Kútov 106—109
úklady, osnovať / chystať úklady 281
uľahla (prieloh) 98
úmrtnosť 333
-ún 141
úrazovosť 333
urobiť zloženie strojčeka 312
usadenina 359
usporiadateľ 234
ustavične 182
ušiak obrovský, u. obyčajný 349
uvažovať s *niečím*, o *niečom* 284
uvítačka 119
úvrat 300
uznávať za, *uznávať ako* 340
už má dušu na mieste 143
(už) melie z posledného 143
užívať zbraň 359
úživnosť 333

vadiť (prekážať) 281
vagonka 308
váhavka 140
vakácie (dovolenka) 280
Valaská — Valaštan, Valaštianka,
valaštiansky 15
vari 182
vartáš 359
večera, 2. p. jedn. č. večere 64
vedľa, v. autostrád, nie *podľa a.* 279
Veľké Leváre — veľkoleváarsky, levár-
sky 14
veľko-: veľkomesto, veľkoobchod,
veľkobaňa, veľkovýkrmňa; veľko-
objemový 333
veselie 172, 173
vešať si ako baran na rohy 290
vidieť, je *vidieť* 182
vidlochvosť 141
Viedeň 337, 352
vietor, hovoriť do vetra 210
viňačka 140
víkend 126, 127
vitajte 188
vizitka (návsťeva) 280
vhrýz 345
vlekly 360
vľokolak (huba) 212, v. *brunátny, v.*
žltý 213
vlnienka (huba) 213
-vod: plynovod, vzduchovod, ropovod,
teplovod, horúcovod, diaľkovod,
rúrovod 333
vodíť niekoho za nos 290
vodomet 113
vodotrysk (fontána) 113
vodzka 300
vojna, byť *prvým rokom* na vojne
(byť prvý rok na vojenčine) 211
vojenčina 211
Vole 16
volejbal 188, 189
Volt — volt 63
voskotopka 308
voz, nákladný v., lepšie nákladné
auto 339
Vozokany — vozokánsky 12
vôzok, *orný v.* 300
vrabča 76
vrabec domový 25
vracanie kníh 224
vrecká (nie *sáčky*), vrecúško 50
vreckovec 140

vrelý, *vrený* 359
vresovisko, 1. p. mn. č. vreskoviská,
vresovište 339
vretienočka 140
vrcholak, *vrkolak, čierny vrcholak,*
sivý v. (huba) 212
vrťavka 140
vrecko 248, vreckovka 248, 307
Vrútky — vrútocký 13
vstavač 300
vstúpiť na nebo / na nebo vstúpiť 271
všeobecný 285, 303, 304, 305
vydodanie 209
vyfukovať 331
vyjsť: v. na psi tridsiatok 290, v. na
mizinu 292
vyhodnotenie 209
vyhorený 354
vykať 172, 179, vykanie 179
výkaz, *zahajovací v.* 209
vyličiť (zobrazit) 281
vyliezť: vylez mi na chrbát (na hrb)
147
vymačkať 125
vynachádzavosť 360
vyriadit', v. izbu, *vyriadit' pozdrav,*
blahoželante, mienku, odkaz 32
výroba 332
vysersámovaný 359
vysielačka 333
výslovnosť, viazaná v.; niektoré od-
chýlky od správ. výslovnosti na
14. Hviezdoslavovom Kubíne 34
výstroj, hokejový v. (nie *hokejová*
v.) 96
vývin, spomalený v. chrupu, zaostalý
v. chrupu 346
vyučovať niečo, kto vás vyučuje
nemčinu (nie *na nemčinu*) 211
využiť niečo, niekoho, v. *niečoho* 87
vývoj, prirodzený v., prírodný v. 95,
96
vzdor niečomu 360
vziať: v. skazu 58, 143, v. na nebo /
na nebo v. 271, *vziať za svoje* 58,
vziať sebou (vziať so sebou) 339
vzniknutý, *vzniklý* 353, 360

Wales, Walesan, waleský, waleština
190, 191
wartburg 92
Watt — watt 63

weekend 126, 127
western 92
Wien 352
White House 177

ypsilon (pravopis) 52

z, zo (pravopis) 53, 54
za amen 290
zablahoželať 276
zagrátulovať 276
Záhreb, Zagreb 362
záhryzok 360
záchytká 309
základ 328
zákluka 360
zakotvenie, recipročne z. stnojčeka 346
zaliečať sa niekomu 248
zamestnanec, zamestnávateľ 119
Zámok — zámocký 13
zamrznutý 360
zaoberať sa niečím 223
zapach cigansky (huba) 56
zapodieť sa s dakým 223, 224
zapodievať sa dakým / dačím 223, 224
zariadenie, kuchacie z. 49
zásobáreň 116, 306, zásobárňa 166
zásobovač 274, 332, zásobovačka 274
zastaralý, zastaraný 272
zastariet sa do niečoho 210
zástera 263
zášť 281
zato, za to 337
zauhlit' 333
závada, byť na závade / na závadu 17
zavadiť 18
Závadka 17, Závady, Závadky 16
závisieť na niečom 360
zbaviť 176
zdúpnený, zdúpnelý, zdúpnelosť 353, 354

zelenuška 140
zelenáčik 140
zelenák 55, zelenka, zelenáč (huba) 270
zem (krajina) 166
zemianka (huba) 247
zhryz 344, bočný otvorený z., hlboký z., konečný z. 344, nožnicový z., nütžený z., obrátený z., otvorený z., previsnutý z., sklesnutý z., skrížený z., strechovitý z., strtný z., vysoký z. 345
zkaziť 279
zlý 359
zmagorenie 281
zmaržel, zmaržlak (huba) 347
zmrástit', zmráštený, z. jablko, zmráštiteľný 364
zmrzlý 360
zmyselný, zmyslový 206
znetvorenina, zubná z. 344
zohľadniť 333
zrebný, z-á košeľa, z-é plátno, z-é nohavice 265, 266
zub, otočený z., stočený z. 346, zuby, predmlične z. 344
zubolekár 280
zuboradie 344
zúčastňovať sa niečoho 167, 339, 360
zver, zvierá, zvieratko 249
zverník, zvernica 87
zvešiatav 92
zvončeky (nie zvonky) 192
zvrátiť 364

žampion / žampijón (huba) 247
žekať 179
žerdana (huba) 247
žeriav, stožiarový ž. 240
žiakovský 280
žito 307
živica 286
žltáčik 140
žltuška 140

I. Masár

